

**YAPI DENETÇİ ÜYELERİMİZİN SORUNLARI
KOMİSYONU
RAPORU**

1. Giriş

1999 yılında meydana gelen Marmara ve Düzce depremleri ile 30 Ekim 2021 tarihinde İzmir’de ve son olarak 06 Şubat 2023 tarihinde Hatay, Maraş Adıyaman, Gaziantep ve bir çok ilimizi etkileyen deprem felaketi, ülke olarak, yapıların inşası ve denetimi konularında ne kadar yetersiz olduğumuzu bize göstermiştir. Bu depremlerde binlerce kişi hayatını kaybetmiş, yaralanmış, yine binlerce konut yıkılmış veya ağır hasar görmüştür. Bu depremlerden sonra yasal anlamda çeşitli arayışlara gidilmiş; inşaat ve yapı denetimi konularında yeni düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler kapsamında ilk olarak 03.02.2000 tarih ve 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 27 il pilot olarak seçilerek Yapı Denetim sistemi hayata geçirilmiştir. Böylece 4’lü TUS sisteminden Yapı Denetim Sistemine geçişin ilk adımları atılmıştır. 595 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin yetersiz olduğu düşünüldüğünden yargıya götürülerek iptal edilmiş ve yeni bir düzenlemeye gidilmesi gerekmiştir.

Bunun üzerine 13/07/2001 tarih ve 24461 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanun ile daha önce 27 pilot ilde başlatılan denetime 19 ilde devam edilme kararı alınmıştır. Kanun günümüze gelinceye kadar çeşitli yönetmelik ve genelgelerle desteklenmeye çalışılmıştır. En son 13.07.2010 tarih ve 27640 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan değişiklik ile yapı denetim uygulaması tüm illere yaygınlaştırılmış ve akabinde 07.08.2010 tarihinde yayımlanan değişiklik ile de Yapı denetim şirketleri ve laboratuvarlarda çalışacak denetçilerin deneyim süreleri 12 yıldan 5 yıla indirilmiştir.

2011 yılından itibaren de uygulamanın 81 ile yaygınlaştırılmış olması nedeniyle 15.885 yapı denetçisi, yaklaşık bir o kadar da şantiye şefi üyenin mesleğini icra ettiği bir alan haline gelmiştir.

Yapı Üretim ve Denetim Süreci

Yapı üretim sürecinin üç temel ayağı bulunmaktadır: Tasarım, uygulama ve denetim. Bu temel özellikler arasında uyumlu ve tamamlayıcı bir ilişkinin tanzim edilmesi için süreçlerin bütünlüklü bir mevzuatla doğru tanımlanması ve uygulanması gerekir. Öte yandan sistemin sağlıklı işlemesi için bu üç temel ayağın ayrı aktörler tarafından yürütülmesi ilkesi benimsenmelidir.

Yapı Denetiminde yer alan mimarlık ve mühendislik disiplinlerinin birlikteliği, tasarım aşamalarından başlayarak, projelendirme ve uygulama süreçlerinde, biçim, taşıyıcı sistem ve işlevselliğin birlikteliğini zorunlu kılan, uyumlu bir eylemler bütünü ifade etmelidir.

Bu süreçte, sadece üretim aşamalarının değil, üretim bileşenlerinin de uyumu (işin sahibi, yüklenicisi, ilgili idare, yapı denetim firmaları, mühendis ve mimarlar vb.) sağlanmalıdır. Bu uyum ancak görev, yetki ve sorumluluk sınırlarının yasalarla belirlenmesi ile mümkündür.

Yapı denetimi hizmeti kamusal bir hizmettir. 4708 sayılı Yasada ise denetim sistemi ticari şirketler üzerinden kurgulanmıştır. Yasada işveren yapı sahibi iken, uygulama sürecinde, denetlenmesi gereken müteahhitler işveren durumuna gelmiş olduğundan bu şirketler denetim hizmetini yeterince yerine getirememiştir. Bu nedenle yapı denetim sistemi ülkemizdeki yapı üretim sürecinin sorunlarına çözüm olamamıştır.

Kentsel Dönüşüm Uygulamaları- İmar Afları ve Yapı Denetim

Deprem, sel, yangın vb. her türlü afet ülkemizde yapı üretim sürecinin bir bütün olarak sorunlu ve sıkıntılı olduğunu göstermektedir. Yapı üretim süreçlerinde mühendislik ve mimarlık hizmetleri yetersizdir. Yapı malzemeleri üretimi denetim dışıdır. Yapı denetimi süreci doğru işletilememektedir.

TÜİK verilerine göre: ülkemizdeki konutların yaklaşık yüzde 40'ı kaçak ya da ruhsatsızdır. Yani tasarım ve uygulama süreçlerinde mühendislik hizmeti almamış ve denetlenmemiştir. Ülkedeki bina stokunun yüzde 10'unun yenilenmesi, yüzde 30'unun onarılması gerekmektedir. Meydana gelen doğal afetlerin getirdiği yıkımlar görmezden gelinmeyecek oranda büyük olmasına rağmen bugüne kadar mevcut yapı stokunun iyileştirilmesi konusunda bir gelişme kaydedilmemiştir.

Kamuoyunda Kentsel Dönüşüm Yasası olarak da bilinen, kentlerimizdeki mevcut yapı stokunun güvenli ve yaşanabilir konutlara dönüştürüleceği iddiası ile çıkarılan 6306 sayılı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkındaki Kanun ise “kentsel imar rantlarını” dönüştürmenin bir aracı olmanın ötesine geçememiştir.

Birden fazla parsellerden oluşan yapı gruplarında enerji temini, enerji altyapısı ve şarj istasyonlarının besleme yöntemleri ve şebeke problemlerinin çözülmesi (teknik sorunlar kısmına eklenmesi)

Mühendisliği Ucuz İş Gücü ve Maliyet Eksenli Gören Yapı Denetim Sistemi

Yapı denetim sistemi içinde, kurucu ortakları da dâhil olmak üzere proje, uygulama ve iş güvenliği denetimiyle görevlendirilen ya da şantiye şefi olarak çalışan çok sayıda mühendis ve mimar yer almaktadır. Sistem, bünyesindeki her bir aktör için farklı sorunlar barındırmaktadır.

Yapı Denetim Kuruluşlarının ortakları, verilen hizmet için alınan bedellerin azlığından şikâyet etmekte; denetim hizmetlerinde yaşanan kalite sorununu devlet tarafından belirlenen bu bedelin yetersiz kalışına bağlamaktadır. 595 sayılı KHK ile oluşturulan yapı denetim sisteminde %4-8 oranında belirlenen hizmet bedeli müteahhitlerin baskıları ile 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Kanunun sürecinde önce %3'e sonra da %1,5'e düşürmüştür. Hizmet bedelleri üzerinde bu kadar oynanması ve giderek azaltılması bile yapı denetim sisteminin nitelikli yapı üretimini sağlama hedefinden ne kadar uzak olduğunun, hukuki deyimle “şekli zorunluluktan dolayı oluşturulduğunun açık bir göstergesidir.

Öte yandan Yapı Denetim Kuruluşları düşürülen ücretlerine karşılık en büyük maliyet unsuru olarak gördükleri mühendis ve mimarların ücret ve giderlerini kısma çalışmakta, nitelikli işgücünden kaçınmakta ve hatta hizmet almadan teknik elemanların imzalarını kullanma yoluna gitmektedirler. Bu haliyle yapı denetim sektörü ancak emekli mühendislerin çalıştırılabildiği bir alan haline gelmiştir.

Sistemde denetçi, kontrol elemanı ve şantiye şefi olarak yer alan mühendis ve mimarlar ise ekonomik sorunların yanı sıra ücretli çalışmanın getirdiği sorunlarla da boğuşmaktadır. Mesleğinin gereğini yapmaya çalışan meslektaşlarımız üstlendikleri sorumluluğa göre son derece düşük ücretlerle çalıştırılmakta, üstelik bu ücretleri bile zamanında alamamakta, her an işsiz kalabileceği endişesi taşımakta, bir yandan yapı üretim sürecinde görev alan eğitimsiz ve vasıfsız usta, kalfa ve işçi gibi meslek mensupları ile uğraşırken diğer yandan yapı sahibi veya yüklenici tarafından proje dışı imalatları görmezden gelmeye zorlanmaktadır. Denetim görevini gerektiği gibi yapmaya çalışan Denetçi arkadaşlarımız sık sık tehdit ve şiddete maruz kalmakta, hatta silahla yaralanmaktadır.

Bakanlık görüşüne göre Yapı denetim hizmet ta gün esasına göre yürütülebilecek bir iş kolu olduğundan kısmi zamanlı çalışmanın kaldırılması ve buna göre ücret alınması sağlanmalı ve bu konuda Bakanlık aktif rol almalıdır.

Sistemin sağlıksız kurgusu, suistimaller ve yukarıda saydığımız nedenlerle görevini layıkıyla

yapamayan birçok mühendis ve mimar cezai ve hukuki pek çok yaptırımla karşılaşmaktadır. Sistem yarattığı kaosu tek suçlusu olarak mühendis ve mimarları görmekte ve hedef tahtasına oturtmaktadır. Zira yasanın uygulama sürecinde karşılaşılan güçlükler giderilmediği gibi yapılan değişiklikler sadece yapı denetim firmaları ve müteahhitler lehine olmuş, sayıları on binleri bulan mühendis ve mimar çalışanlar için koşullarını iyileştirici en ufak bir düzenleme yapılmamıştır.

Ayrıca, teknik kadroların nitelikleri ve yeterlilikleri sorgulanmaksızın yapı denetim sisteminde görev üstlenebilmeleri bir başka sorundur. Denetim hizmetlerini yapanlar, yapılan işin önemi gereği bilgi, deneyim ve uzmanlık sahibi olmak durumundadır. Ancak sistem bu tür elemanların gerekli eğitimlerden geçirilmesini sağlamadan görev yapabilmelerine olanak sağlamaktadır.

Sistemin böyle yürüdüğü bir ortamda sağlıklı bir inşaa sürecinin oluşması elbette ki mümkün olamamakta, toplumun can ve mal güvenliği tehlikeye atılmaktadır. Denetim hizmetlerinin serbest piyasa koşullarına terk edilmesi topluma büyük bedeller ödetmektedir.

Yapı Denetim Sisteminde Mühendis Sayısı ve Sorunlar

Yapı Denetim Uygulama Yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle; parasal gücü olan müteahhit ve yapı denetim şirketlerinin, yapı denetim sistemini siyasal iradeye baskı yaparak kendi çıkarları doğrultusunda değiştirmelerine zemin hazırlanmıştır. Bugün Türkiye genelinde 15.885 yapı denetçisi görev yapmakta olup, bunlar YDS sistemine kayıtlı güncel değerlerdir.

Türkiye genelinde yapı denetim sistemine kayıtlı 2580 adet Yapı Denetim Şirketi bulunmaktadır.

	Aktif İş Sayısı	Aktif Denetlenen Alan	Aktif YDK	Elk Müh Denetçi	Toplam Y. Denetçi	Elk Müh YKE	Toplam YKE
Aydın	13.100	11.200.000	41	85	540	155	1300
İzmir	28.500	31.400.000	113	321	1950	440	4200
Manisa	5.800	8.150.000	25	65	400	105	850
Türkiye	480.000	850.000.000	2580	5500	15.885	10.000	21.578

YDK : Yapı Denetim Kuruluşu

YKE : Yapı Kontrol Elemanı

Minha Sorunu

İnşaatın yüzde 20 ve yüzde 60'larda yapılan hak edişlerdeki alan, ilgili yapı denetim şirketinin toplam metrekaare alanından düşüldüğünde, bu alan hem şirketin ve hem de mühendislerin yapı alanından düşürülmekte, fakat denetçinin düşürülen alandaki sorumluluğu devam etmektedir. Toplam alandan düşürülen alan kadar yapı denetim şirketi yapı denetim işi almakta ve mühendislerin üzerine yeni almış olduğu yapı alanını ilave ederek mühendislerin yapı denetim alanının daha da artmasına sebep olmaktadır.

Küçük parselli inşaat alanı küçük yapıların denetlenmesi çok sayıda şantiyenin denetçinin sorumluluk alanına girmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle denetçi yetki sınırının şantiye adedi ile de sınırlanması gerekmektedir.

Yapı Denetim Sistemi ve Şirket Atamaları

1.1.2019 tarihinde yapılan bir yönetmelik değişikliği ile yapı denetimde elektronik ortamda görevlendirme sistemine geçilmiştir. 3 yapı gurubunda Yapı Denetim Şirketinin mevcut inşaat alanı puanına göre sistem üzerinden elektronik ortamda işler şirketlere dağıtılmaktadır. Böylece yapı denetim kuruluşlarının denetim görevlerini her türlü etki ve baskıdan uzak bir şekilde objektif

olarak yerine getirmelerine katkı sağlanması amaçlanmış ve bu kapsamda bugüne kadar 480.000 in üzerinde elektronik görevlendirme yapılmıştır.

Ayrıca haziran ayında ise Türkiye’de yapı denetimli olarak tamamlanan her binanın denetimi ve takibi ile teknik ve genel bilgilerine ulaşılması amacıyla geliştirilen Bina Kimlik Sistemi’nin (BKS) uygulanmasına ilişkin düzenleme yapılmıştır.

4708 sayılı kanun kapsamında denetimi devam eden yapılardan iş bitirme aşamasına gelenlere Bina Kimlik Sertifikası verilmektedir. Bu sertifika ile tamamlanan binaların teknik ve genel bilgilerine, Bakanlıkça farklı modüllerde yapılan yetkilendirmelerle, hem yapının sahibi vatandaşlarca, hem de sonraki aşamalarda kamu görevlileri tarafından ulaşılması sağlanmıştır.

Böylece deprem, yangın gibi afet anlarında binaya yerleştirilen etiketlerdeki bilgilere uzaktan okuyucu cihazlar vasıtasıyla uzak bir mesafeden ulaşılarak, bina kat planları, yapının genel verileri ve yapıda ikamet eden vatandaş bilgileri gibi hayati önem sağlayan bilgilere en kısa zamanda erişilmesine imkan sağlanmıştır.

Ülkemizde Uygulanan Yapı Denetim Sisteminin Başlıca Sorunları

Sorumluluk büyük olmasına karşın, hak ve yetki tanınmadığından sistemin tüm olumsuzlukları yapı denetçisi mühendis ve mimarların omuzlarına yüklenmiş bir de iş güvenliğine ilişkin sorumluluk verilmiştir. Mühendislik ve mimarlık hizmetlerinin mesleki yeterlilik, eğitim ve belgelendirme, denetleme gibi konuları yasal boyutta ele alınmamış, bu konularda Odalar yasal yetkiye sahip olmasına karşın, Bakanlık, Odaların asli yetkisini sürekli göz ardı etmiş olup, Denetçi Mühendis ve Mimarlar, kendi Meslek Odaları tarafından uzmanlık alanları doğrultusunda ihtiyaç kadar belgelendirilmeli ve her 5 yıllık vize alma dönemlerinde eğitim zorunluluğunun istenmesi ile yapı denetim sisteminin sağlıklı bir şekilde yürütülmesine katkı sağlayacaktır. Ayrıca Mimar ve Mühendislerin sicilleri bağlı bulunduğu Meslek Odası tarafından tutulmalıdır.

Mesleki açıdan her ne kadar yapı denetim kuruluşlarının ortakları mühendis ve mimar olmakla birlikte istihdam ettikleri mühendis ve mimarlar ile aralarındaki ilişki, sağlıklı bir zemine oturtulmamıştır. Yasa, yapı denetim kuruluşunun alacağı ücreti belirlemiş iken, asıl sorumluluğu üstlenen yapı denetçisi mimar ve mühendislerin ücretleri piyasa koşullarına terk edilmiş olup, yapı denetçileri genel olarak asgari ücretin de altında bir ücretle çalıştırılmaktadırlar.

Ücretli mühendislik ve mimarlık hizmeti veren mühendis ve mimarların, iş güvenliği ve özlük hakları yasa ile tanımlanmalı, kamu güvencesi altına alınmalıdır. Kamu ihalelerinde yıllardır uygulanmakta olan , yapım sözleşme teminatı, sigorta uygulaması tüm yapım işlerini kapsamalıdır. Düşük ücret kısıcında olan denetçi ve kontrol elemanı mimar ve mühendislerle yönelik TMMOB tarafından hazırlanan en az ücretler uygulamaya geçirilmelidir.

Yapı Denetim Sistemi bir bütün olarak ele alınmadığından kamu alımlarında, TOKİ ve kamu iştiraklerinde ayrı denetim süreçleri işlemektedir. Kamu iştiraklerinde kamusal denetim, TOKİ’deki denetim ise müşavir firmalar üzerinden yürütülmektedir. TOKİ bugün ülkenin en büyük müteahhitlik firması haline gelmişken, yer seçiminden denetime kadar olan süreç ayrı işlemektedir. Müşavir firmalarda çalışan mühendis ve mimarın hak, yetki ve sorumlulukları ise müşavir firma sahibinin inisiyatifine bırakılmıştır. Bu nedenle, başta TOKİ olmak üzere, büyük ölçekli kamu eliyle yapılan yapıların müşavirlik firmaları tarafından denetlenmesi de ayrı ve ciddi bir sorun olarak ortada durmaktadır.

Her denetçi kendi disiplini ile ilgili sorumlu tutulmalıdır. Yapı denetim şirketine durdurma

cezası verilmesi esnasında da meslek farkı gözetmeksizin imzası olan herkese ceza verilmektedir. Bir elektrik mühendisi yapı denetçisi, mimarideki bir eksiklik veya uygunsuzluktan sorumlu tutulabilmektedir. Kullanımdaki yapıların ekonomik ömrü bile dolmadan göçmesinin önlenmesi için, yapı kullanma izninin verilmesinden itibaren beş yılda bir periyodik denetim zorunlu olmalıdır.

Mühendis ve Mimarların, üyesi bulunduğu Meslek Odalarından, diğer yardımcı elemanların ise Mesleki Yeterlilik Kurumundan periyodik meslek içi eğitim alması sağlanmalıdır.

Ülkemizdeki yapı denetim sistemi giderek denetim kuruluşları ile mühendis ve mimarların cezalandırılmasına yönelik bir sisteme dönüşmüştür. TMMOB ve BAĞLI Odaları da benzer şekilde bakanlıkça toplanan deliller çerçevesinde onur kurulları marifetiyle üyesine ceza veren kurumlar haline dönüştürülmeye çalışılmaktadır. Bu durum da mimarların/mühendislerin sistemin dışlıları arasında ezilmesine neden olmaktadır. Oysa mevcut sistemde dahi sistemin sağlıklı işlemesindeki en önemli unsurlar olan mühendis ve mimarların mesleki haklarının korunmasına yönelik önlemler almak mümkündür.

Sonuç olarak;

Meslek Odalarının yapı denetim sürecinden dışlandığı, yapı denetimin “kamusal bir hizmet” olduğu gerçeğinin yok sayılarak ticarileştirildiği, Başta 3194 sayılı İmar Kanunu, 3458 Sayılı Mühendislik ve Mimarlık Hakkındaki Kanun ve 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkındaki Kanun olmak üzere yapı üretim sürecindeki Yasal düzenlemelerin birbiriyle uyumsuz olduğu, Mühendis ve mimarların mesleki hakları ve yetkilerinin yeterince korunmadığı ve bu nedenle görülen her aksaklıkta mühendis ve mimarların sorumlu tutularak haklarında cezai işlem uygulandığı, Yapı sahibi ile yapı denetim kuruluşu arasında müşteri ilişkisinin meydana geldiğinden dolayı, denetimin bağımsızlığından söz etmek mümkün olmadığı bu ortamda SAĞLIKLI BİR YAPI DENETİM SİSTEMİNDEN SÖZ EDİLEMEZ.....

Afet ve Depremlerin Etkisi Sağlıklı Bir Yapı Denetim Sistemi İle Azaltılabilir.

Doğal afet riskinin en az düzeyde olduğu Avrupa ülkelerinde bile yapı denetimi konusunda kurallar getirilmişken, büyük afetlerin yaşandığı ülkemizde konu gerek kamuoyu gerekse siyasi erk nezdinde hak ettiği ilgiyi görememektedir. Yapı üretimi sürecinde acil olarak köklü, kalıcı, önleyici ve zarar azaltıcı önlemlere ihtiyaç vardır. Eğer bu irade kullanılmaz, kentleşmeye ve yapılaşmaya dair gelişmiş ülkeler düzeyinde yasal düzenleme ve denetim sistemi uygulamaya alınmazsa, ilerde yaşayacağımız yıkımın, şimdiye kadar yaşananları aratacağı bilinmelidir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

1-Tüm denetçilerin Proje kontrolünü yaparken aynı kriterlere göre kontrol yapabilmeleri için geçen dönem Merkez Yapı denetim Komisyonu tarafından hazırlanıp ilgili Bakanlığa gönderilen Proje kontrol formlarının Bakanlıkça onaylanıp uygulamaya geçmesi için ilgili Odalar tarafından gerekli girişimler yapılmalıdır.

2-Elektrik iç tesisleri denetim ve uygunluk belgesinin de bir an önce güncellenip İç Tesisler Yönetmeliğine eklenmesi gerekmektedir.

3-Denetçi ücretleri Yapı Denetim firmaları ile denetçi arasında serbest piyasa koşullarına göre belirlenmekte olup bu da sonuçta arkasında yasal herhangi bir destek olmayan denetçilerin genel olarak düşük ücretle çalışmalarına neden olmaktadır. Denetçi ücretlerinin EMO tarafından belirlenmesi uygun olacaktır. Denetçiler EMO tarafından belirlenen ücretlerden taviz vermemelidir.

4-Denetçi ücretleri her aybaşında düzenli olarak ödenmemektedir. Denetçi ücretinin ödenme zamanı Denetim firmasının keyfine bırakılmamalı, Bakanlık tarafından her ay düzenli olarak ödenip Denetim firmasının hak edişinden kesilmelidir.

5-Elektrik denetçilerine soruşturma ve yargılama sırasında EMO tarafından hukuksal yardım yapılmalıdır. Bakanlığın İl ve Merkez teşkilatlarında bulunan ve Yapı Denetim Şirketleri ile Denetçilerin soruşturmalarını yürüten, cezai işlemleri uygulayan Yapı Denetim Komisyonlarında İlgili Odalardan temsilci bulunması sağlanmalıdır.

6-Yapı Denetim eğitimi almamış olup da halen çalışan denetçilere EMO tarafından en kısa zamanda Yapı Denetçiliği proje ve uygulama eğitimi verilmelidir. Eğitim almış bulunan denetçilere ise vizeye esas 5 yılda bir güncelleme ve geliştirme eğitimi verilmelidir. Eğitim konusunun yasal zorunluluk olması açısından yasa ve yönetmeliklere açıkça yazılması gerekmektedir.

7-Kablo bacası, enerji odası, elektronik haberleşme sistem odası, daire içi zayıf akım panosu gibi yönetmelikler gereği bulunması gereken kısımların mimari projelerde gösterilmesi ve SMM lerin de projelerinde bu yerleri göstererek projelerini çizmeleri gerekmektedir. Bu konuda farklı disiplinler bir araya gelerek bu ve benzer sorunları çözmeli ve teknolojik gelişmeleri birlikte uygulamaya sokmalıdırlar.

8-Denetçilerle Yapı denetim firmaları arasında imzalanacak tip sözleşmenin yasallık kazanabilmesi için hazırladığımız tip sözleşmenin yönetmelik ekine girmesi hususunda EMO tarafından çaba sarf edilmelidir.

9-Denetçilerin, kamu yararına, bağımsız kamu denetimi yaptıklarının yasa ve yönetmeliklerde açıkça yer alması sağlanmalıdır.

10- Son zamanlarda şantiyelerde sıkça karşılaşılan Denetçilere yönelik şiddet olayları ile ilgili davalarda Kamu Çalışanına uygulanan hükümler geçerli olmalıdır.

11-Denetçilere mesleki sorumluluk sigortası yaptırılmalı, sigorta ücreti çalıştığı denetim firması tarafından ödenmelidir.

12-Denetim firmalarının genellikle tasarruf nedeniyle araç vermediği ve binaya gitmeden iş bitirmeleri imzalatırdığı bilinmektedir. Denetçinin son kontrolü yapmadan iş bitim formunu imzalamaması gerekmektedir.

13-Denetçi şifreleri kesinlikle firmaya verilmemeli, firma şifreyi bir kez de olsa değiştirememelidir.

14-Elektrik proje ve yapı denetçisi 180.000 m2 inşaat alanından sorumlu bulunmakta, bu da yaklaşık ortalama 160 adet inşaatın denetimi anlamına gelmektedir. "e- görevlendirme" denilen sistemle il genelinde çok geniş bir sorumluluk alanında bulunan bu kadar şantiyenin hakkıyla denetimi mümkün olmamaktadır. Denetçi sorumluluğu 120.000 m2 düşürülmeli veya şantiye sayısına sınırlandırma getirilmelidir.

15- Elektrik tesisatının betonarme sisteme zarar vermesi veya zayıflatması ihtimallerine karşı elektrik projeleri, betonarme ve mimari projeleri ve ilgili denetçilerle birlikte kontrol edilmelidir.

16- İnşaatın % 60 seviyesinden sonra atanan yardımcı kontrol mühendisleri İnşaatın başından itibaren Denetçi ile birlikte atanmalıdır.

17- Denetçi sicilleri ilgili Meslek Odası tarafından tutulmalıdır.

18- Denetçi sadece kendi alanıyla ilgili hata ve eksikliklerden sorumlu tutulmalıdır.

19- Yapının inşası esnasında meydana gelebilecek değişikliklerle ilgili revizyon projeleri

hazırlanmış ise, elektrik revize projesi de mutlaka hazırlanıp onaya sunulmalıdır.

20- Binalarda imara ve projesine aykırı taleplerde sıkça bulunmalarına rağmen Depremler sonrası hiçbir sorumlulukları olmadığını iddia ederek cezalardan kaçınmaya çalışan, yapı sahibi, müteahhit, şantiye şefi ve usta personelin de Yapı Denetim sürecinde yasal sorumluluk almaları sağlanmalıdır.

21- Yapı denetim kuruluşlarında denetçi ya da yardımcı kontrol elemanı olarak çalışan mühendis ve mimarlara ödenecek aylık ücret, kamuda çalışan aynı mesleki unvana sahip mühendis mimarlara ödenen aylık ücretten az olmamalıdır.